

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Viitorul Fondului de solidaritate al Uniunii Europene

COM(2011) 613 final

(2012/C 181/10)

Raportor: **dl Joost VAN IERSEL**

La 6 octombrie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Viitorul Fondului de Solidaritate al Uniunii Europene

COM(2011) 613 final.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 7 martie 2012.

În cea de-a 479-a sesiune plenară, care a avut loc la 28 și 29 martie 2012 (ședința din 28 martie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 139 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii

1.1 CESE este de acord cu faptul că actuala criză obligă statele membre și UE să acorde o mare atenție cheltuielilor în exces. În acest context, înțelege pe deplin reținerile Consiliului în privința multiplicării oportunităților în cadrul Fondului de Solidaritate al Uniunii Europene (FSUE).

1.2 Cu toate acestea, CESE dorește să atragă atenția asupra noilor prevederi din TFUE, în special cele de la articolele 4, 174 și 222, care pun accentul pe responsabilitatea comună a Uniunii și a statelor membre în cazul unui atac terorist ori al unei catastrofe naturale petrecute oriunde în UE. Aceste prevederi demonstrează că, în situații speciale, UE nu mai este privită doar ca o comunitate de interese socio-economice, ci și ca o comunitate care împărtășește un destin comun. Aceasta a fost, de altfel, și motivația care a stat la baza creării FSUE în 2002, când în mai multe state membre au avut loc revărsări masive ale râurilor.

1.3 CESE este ferm convins că o privire de ansamblu asupra sectoarelor de coeziune indică existența unui destin comun, împărtășit de toți cetățenii Uniunii și de care aceștia sunt răspunzători. Ținând seama de rezultatul îndelungatelor dezbateri din Consiliu, CESE constată cu dezamăgire că, în prezent, această convingere lipsește. Accentul puternic pus de Consiliu pe „subsidiaritate” în cadrul discuțiilor dezvăluie prezența unei ambiante similare.

1.4 CESE se declară de acord cu toate ajustările practice pe care Comisia le propune în cazul regulamentul FSUE pentru ca fondul să funcționeze într-un mod mai profesionist, mai puțin birocratic și fără să consume atât de mult din timpul beneficiarilor.

1.5 CESE insistă în special asupra oportunității de a spori vizibilitatea angajării comune a Uniunii atunci când UE oferă ajutor financiar în caz de dezastru. Pentru moment, procedurile sunt pur administrative. Plățile UE sunt efectuate adesea la câteva luni de la producerea dezastrului, lucru care evidențiază caracterul tehnic și chiar anonim al procedurii. În prezent, rezultatul obținut este exact contrariul expresiei unei empatii comune, pe care CESE ar dori să o vadă subliniată mai puternic.

1.6 CESE propune să se ia în considerare posibilitatea includerii finanțării FSUE direct în cadrul bugetului Uniunii Europene, ca modalitate practică de accelerare a plăților și de asigurare a unui grad mult mai ridicat de vizibilitate a activităților sale.

2. Introducere

2.1 Fondul de Solidaritate al Uniunii Europene (FSUE) a fost creat în 2002 ca instrument de reacție la catastrofele naturale majore. La acea vreme, CESE s-a declarat pe deplin de acord cu înființarea fondului ⁽¹⁾.

2.2 În regulamentul inițial, din 2002, a fost prevăzută o viitoare revizuire care urma să aibă loc la sfârșitul lui 2006. În acest scop, în 2005 Comisia a efectuat o primă revizuire a FSUE. CESE a formulat observații pe marginea propunerilor

⁽¹⁾ Avizul CESE privind propunerea de regulament al Consiliului de înființare a Fondului de solidaritate al Uniunii Europene, JO C 61/30, 14.3.2003, p. 187.

făcute de Comisie în 2005 ⁽²⁾. CESE a prezentat câteva propuneri, ce vizau în special extinderea sferei de aplicare a fondului la cazuri de secetă, coborârea pragului de intervenție și acordarea unor puteri discreționare mai mari Comisiei.

2.3 În cele din urmă, Consiliul a respins modificările propuse de Comisie, care fuseseră foarte apreciate de Parlamentul European (PE). Ele se bazează pe experiența practică a aplicării regulamentului, referindu-se la extinderea domeniului de aplicare a fondului dincolo de catastrofele naturale, la sporirea transparenței criteriilor de solicitare, precum și la modificarea procedurilor birocratice și consumatoare de timp, care afectează promptitudinea reacțiilor și vizibilitatea.

2.4 În 2011, Comisia a decis să prezinte o comunicare privind viitorul FSUE, în vederea relansării dezbaterii generale privind fondul. Prezentul aviz al CESE formulează observații privind această comunicare.

2.5 În ceea ce privește birocrăția care face ca procedurile FSUE să ia foarte mult timp, trebuie menționat că Comisia nu acționează din proprie inițiativă, ci numai în urma unor solicitări oficiale din partea statelor membre, lucru care cere timp. Fiecare solicitare este urmată de proceduri ample de aprobare a unui buget, care se desfășoară între Comisie, PE și Consiliu, precum și de o contribuție finală a statului membru solicitant, care își argumentează cererea de sprijin financiar.

2.6 Comisia ajunge la concluzia că „aceasta duce la un efect cumulat din cauza căruia, în multe cazuri, subvențiile pot fi plătite numai 9 până la 12 luni după producerea catastrofei, uneori și mai târziu” ⁽³⁾.

2.7 Persistența scepticismului și a opoziției s-a datorat îngrijorării față de implicațiile bugetare. „Subsidiaritatea” rămâne principiul esențial în caz de „catastrofă”. În 2010 s-a înregistrat din nou o opoziție din partea unei largi majorități a statelor membre față de orice modificare importantă ale bazei juridice și ale funcționării Fondului de Solidaritate.

2.8 Comisia trebuie apreciată pentru eforturile sale de a extinde funcționarea FSUE, evaluările arătând că, acolo unde acesta a intervenit, s-a înregistrat o mare reușită. Pe de altă parte, respingerea unor solicitări a provocat sentimente de frustrare, acest lucru fiind dăunător pentru imaginea UE.

2.9 Situația actuală a dezbaterii politice nu pare să ofere prea mult spațiu de manevră celor care urmăresc extinderea FSUE la noi categorii de „catastrofe”, și nici celor care doresc modificarea pragurilor sau atenuarea criteriilor în cazul catastrofelor regionale.

⁽²⁾ Avizul CESE privind propunerea de regulament al Consiliului de înființare a Fondului de solidaritate al Uniunii Europene, JO C 28/14, 3.2.2006, p. 69.

⁽³⁾ COM(2011) 613 final, punctul 2.3, ultimul paragraf.

3. Observațiile CESE privind propunerile Comisiei

3.1 CESE este de părere că, în condițiile actuale, orice modificare privind FSUE trebuie să se limiteze la clarificări și la asigurarea unei mai mari operativități a regulamentului din 2002. Clarificările referitoare la funcționarea fondului trebuie să urmărească mai ales îmbunătățirea vizibilității sale.

3.2 O definiție mai precisă care să precizeze că sprijinul poate fi acordat prin intermediul fondului doar în caz de catastrofă naturală poate contribui, după cum afirmă Comisia, la evitarea unor probleme juridice nedorite. Aceasta ar ține seama și de criticile multor state membre și le-ar scuti de insatisfacții inutile pe cele afectate de catastrofe.

3.3 CESE împărtășește opinia conform căreia limitarea la catastrofe naturale nu va exclude efectele „în cascadă” ale acestora, de exemplu asupra unor uzine sau asupra instituțiilor de sănătate și spitalicești. Deși, în general, în asemenea cazuri sunt afectate nu doar serviciile publice, ci și activitățile private, există argumente serioase în favoarea includerii lor în sfera de aplicare, atunci când acestea fac parte dintr-un cadru social regional, de exemplu sub aspectul ocupării forței de muncă.

3.4 Experiența a dovedit că există probleme serioase în ceea ce privește interpretarea anumitor prevederi referitoare la repercusiunile unor „catastrofe regionale ieșite din comun”. CESE este de acord cu propunerea Comisiei de a stabili criteriile de definire a catastrofelor regionale pe baze simple și obiective, la fel ca în situația „catastrofelor majore”. După cum a arătat simularea efectuată de Comisie, rezultatul final va fi mai mult sau mai puțin identic cu cel înregistrat în cazul definiției curente. Cu toate acestea, o serie de cereri nu ar fi fost prezentate, deoarece nu ar fi fost eligibile pentru sprijin prin intermediul FSUE.

3.5 Comisia critică pe bună dreptate lungimea intervalului necesar pentru punerea la dispoziție a subvențiilor. CESE este perfect de acord (a se vedea și punctul 2.6 de mai sus). Comitetul consideră că trebuie făcute toate eforturile pentru accelerarea procedurilor și deci îmbunătățirea capacității de reacție și a vizibilității FSUE.

3.6 În acest sens, CESE este de acord cu propunerea Comisiei de a introduce în regulament posibilitatea de a acorda avansuri, care ar trebui rambursate dacă, pe baza regulilor existente, cererea nu este acceptată.

3.7 CESE este de acord cu Comisia în privința faptului că procedurile pot și trebuie să fie scurtate și simplificate ori de câte ori este posibil. Există posibilități considerabile de fuzionare a deciziilor, atât în Comisie (în sistemul actual sunt prevăzute patru), cât și în statele membre (în prezent, două). După cum afirmă Comisia pe bună dreptate, niște modificări procedurale relativ simple ar putea duce la o mare economie de timp.

3.8 Foarte clarificatoare și de dorit este propunerea Comisiei de a consolida și a face mai specifică în regulament dispoziția conform căreia statul beneficiar trebuie să precizeze în detaliu cum va evita pe viitor producerea de alte catastrofe, prin aplicarea legislației UE în materie de evaluare, de gestionare și de prevenire a catastrofelor, pe baza învățămintelor, precum și să se angajeze să adopte măsuri de combatere a schimbărilor climatice.

3.9 Comisia menționează explicit articolul 222 din TFUE, adică prevederea conform căreia Uniunea și statele sale membre trebuie să acționeze în comun, în spiritul solidarității, în cazul unui atac terorist ori al unei catastrofe naturale sau provocate de om. Se mai poate adăuga și precizarea că TFUE se

referă pentru prima dată în articolul 4, precum și în articolul 174, la „coeziunea teritorială” ca făcând obiectul unor „competențe partajate” ale UE și ale statelor membre; „coeziunea teritorială” trebuie favorizată de Uniune în regiunile afectate de un handicap natural permanent.

3.10 Aceste prevederi nu fac trimitere doar la competențele partajate ale tuturor actorilor din Uniune, ci și la percepția unui destin comun. Având în vedere reacțiile Consiliului la propunerile succesive ale Comisiei și observațiile altor părți interesate consultate, este limpede că statele membre nu sunt chiar atât de dispuse să acționeze în spiritul unui destin comun, ceea ce explică așadar accentul sporit pus de acestea pe „subsidiaritate”.

Bruxelles, 28 martie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON
